

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้คือ

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนโรงเรียนเอกชนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 จังหวัดพะเยา
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง คาดหวังของสังคม และพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนโรงเรียนเอกชนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 จังหวัดพะเยา

จากทฤษฎีและกรอบแนวคิดในข้างต้นได้นำมาสร้างเป็นสมมติฐานได้ดังนี้ คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กันระหว่าง ความรู้ ทัศนคติ ความตั้งใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
2. ความคาดหวังทางสังคมมีความสัมพันธ์กันระหว่าง บรรทัดฐานทางสังคมของบุคคล ความตั้งใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 3 ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดพะเยา โดยใช้จำนวนประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ส่วนการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรถ้าเป็นมาตราช่วงชั้น วัดขนาดและทิศทางของความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยค่า Pearson's r และทดสอบสมมติฐานด้วย Anova (F-test) และถ้าตัวแปรอิสระเป็นนามมาตรา (Nominal scale) และตัวแปรตามเป็นมาตราช่วงชั้น (Interval scale) จะทดสอบนัยสำคัญด้วยค่า t-Test

สรุปผลการศึกษา

1. นักเรียนมี การรับรู้ข่าวสารในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเรื่องของการประหยัดพลังงานไฟฟ้าและการรักษาความสะอาดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 13.2)
2. ความรู้ในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเรื่องของการประหยัดพลังงานไฟฟ้าและการรักษาความสะอาดอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 5.45)
3. นักเรียนมีทัศนคติในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเรื่องของการประหยัดพลังงานไฟฟ้าและการรักษาความสะอาดอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ย = 27.68)
4. นักเรียนมีพฤติกรรมในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเรื่องของการประหยัดพลังงานไฟฟ้าและการรักษาความสะอาดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 22.37)
5. นักเรียนมีความตั้งใจในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเรื่องของการประหยัดพลังงานไฟฟ้าและการรักษาความสะอาดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 6.22)
6. นักเรียนมีบรรทัดฐานส่วนบุคคลในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเรื่องของการประหยัดพลังงานไฟฟ้าและการรักษาความสะอาดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 6.22)
7. บุคคลรอบข้างตัวนักเรียนคาดหวังในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเรื่องของการประหยัดพลังงานไฟฟ้าและการรักษาความสะอาดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 23.23)

อภิปรายผลการศึกษา

จากกรอบแนวคิดที่ตั้งไว้ตามสมมติฐานพบว่า

1. บรรทัดฐานของบุคคลจะมีผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อธิบายได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่จะยึดเอาเกณฑ์ตัวเองเป็นหลักในการตัดสินใจ ยิ่งนักเรียนมีบรรทัดฐานของตัวเองมากเท่าไร นักเรียนจะไม่ให้ความสนใจในเรื่องอื่น ๆ เลย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ ความรู้ ความเชื่อ หรือสิ่งที่สังคมที่อยู่รอบข้างคาดหวังไว้เลย นักเรียนจะยึดเอาตัวเองเป็นเกณฑ์ ในการตัดสินใจลงมือกระทำต่อกิจกรรมต่างๆ เสมอและสิ่งเหล่านั้นจะส่งผลให้เกิดการลงมือปฏิบัติ และจะแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรม

2. การรับรู้ข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ ทัศนคติ ความตั้งใจ และพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อธิบายได้ว่า ถึงแม้ว่านักเรียนจะมี การรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ในเรื่องของพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง มีทัศนคติในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง มีความตั้งใจ อยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติ

กรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางก็ตาม สิ่งเหล่านี้ไม่มีผลที่จะทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมออกมา เพราะจากการสังเกตและจากการสอบถามพบว่า การที่นักเรียนจะลงมือปฏิบัติหรือทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น จะต้องมาจากเกณฑ์หรือบรรทัดฐานในตัวของเด็กแต่ละคนที่ตั้งขึ้นมา ถึงจะส่งผลต่อการลงมือปฏิบัติและแสดงออกมาทางพฤติกรรม เพราะจากการทำวิจัยในเด็กนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่จะยึดเอาเกณฑ์ของตัวเองเป็นหลักในการตัดสินใจลงมือกระทำต่อกิจกรรมหนึ่ง ๆ เท่านั้นและเช่นเดียวกันกับสมมติฐานอีกข้อที่ตั้งว่า ความคาดหวังทางสังคมมีผลต่อบรรทัดฐานส่วนบุคคล ความตั้งใจและพฤติกรรมในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผลจากการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของสังคมไม่มีผลต่อบรรทัดฐานส่วนบุคคลเลย การที่นักเรียนจะลงมือปฏิบัติในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น ส่วนมากจะยึดเอาความคิดของตนเองเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเช่นกัน และถ้าหากว่าสังคมรอบตัวเด็กแต่ละคนอยากจะทำให้เด็กนักเรียนลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแล้วนั้น สังคมหรือบุคคลรอบข้างตัวนักเรียนจะต้องมีปัจจัยเสริมแรงเป็นตัวช่วยกระตุ้น นักเรียนถึงจะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สำหรับข้อค้นพบใหม่ที่ผู้วิจัยค้นพบเพิ่มเติมนอกเหนือจากสมมติฐานมีดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

อธิบายได้ว่า นักเรียนได้รับข่าวสารจากทางสื่อต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าทุกคนให้ความสนใจ เห็นประโยชน์ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแล้วก็จะส่งผลให้ทุกคนหันมาช่วยกันรณรงค์เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุลลดา ไข้ววดเจริญ (2536) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในครัวเรือนของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 480 ราย ซึ่งการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามพบว่า แม่บ้านที่มีการรับรู้ข่าวสารมากกว่ามีพฤติกรรมในการประหยัดพลังงานไฟฟ้ามากกว่าแม่บ้านที่มีการรับรู้ข่าวสารปานกลางและน้อย และของสมจิตต์ บัวเทศ (2541) ที่ทำการศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 รับข่าวสารการอนุรักษ์พลังงานจากสื่อมวลชน ประเภทโทรทัศน์ มากที่สุด และรับข่าวสารจากสื่อบุคคล คือ พ่อแม่มากที่สุด และสอดคล้องกับ ศศิวิมล ปาลศนี (2537) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และพฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัดของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสาร

เกี่ยวกับการประหยัดพลังงานอยู่ในระดับต่ำ โดยเปิดรับทางโทรศัพท์มากที่สุด รองลงมาคือ วิทยุ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ และเอกสารที่ได้รับแจก

2. ความคาดหวังทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ความคาดหวังทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารในระดับปานกลาง อธิบายได้ว่า สิ่งที่สังคมคาดหวังไว้ในแต่ละเรื่อง ทุกเรื่องจะมีข่าวสารเป็นตัวเชื่อมเสมอ โดยส่วนมากในสถานศึกษาข่าวสารที่ได้รับจะมาจาก ครู อาจารย์ เพื่อน แม่ค้า และนักรถจักรยาน ส่วนนอกสถานศึกษา จะได้รับข่าวสารจากทาง บิดามารดา ญาติ เพื่อนนอกสถาบัน และผู้นำชุมชน แต่จากการสังเกตพบว่า ถ้าหากอยากให้นักเรียนหันมาช่วยกันรณรงค์ในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแล้วนั้น บางครั้งต้องใช้การเสริมแรงเป็นตัวช่วยกระตุ้น ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความร่วมมือในการทำ กิจกรรมมากขึ้น

3. บรรทัดฐานของบุคคลมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

บรรทัดฐานทางสังคมของบุคคลมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในระดับต่ำ อธิบายได้ว่า ถ้านักเรียนคิดว่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่น่ากระทำ นักเรียนก็จะลงมือปฏิบัติ ถึงแม้ว่าจะมีทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปในทางลบก็ตาม นักเรียนก็ยังคงปฏิบัติ เพราะจากการสังเกต พบว่านักเรียนส่วนมากจะยึดเอาตัวเองเป็นเกณฑ์ในการที่จะทำต่อกิจกรรมต่าง ๆ ถึงแม้ว่าจะมีความรู้ที่อยู่ในระดับสูง หรือมีทัศนคติอยู่ในทางลบหรือทางบวกก็ตาม สิ่งเหล่านี้ไม่มีผลต่อบรรทัดฐานที่นักเรียนตั้งไว้เป็นเกณฑ์

4. บรรทัดฐานของบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

บรรทัดฐานทางสังคมของบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ อธิบายได้ว่า ยิ่งนักเรียนมีบรรทัดฐานของตัวเองมากขึ้นเท่าใด นักเรียนจะยึดเกณฑ์เหล่านั้นนำมายึดถือและนำไปปฏิบัติมากยิ่งขึ้น โดยนักเรียนจะไม่ให้ความสนใจสังคมที่อยู่รอบข้างเลย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความคาดหวังทางสังคม หรือในเรื่องของความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเลย

5. ความคาดหวังทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ความคาดหวังทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในระดับต่ำ อธิบายได้ว่า ความคาดหวังทางสังคมเพียงจะไปมีผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนเสมอ จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า ถ้าหากทางโรงเรียนมีกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือการรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ทางโรงเรียนจะต้องมีปัจจัยเสริมแรงเข้าไปช่วยกระตุ้นมากกว่านักเรียนถึงจะให้ความร่วมมือและ ปฏิบัติต่อกิจกรรมนั้น ๆ

ยกตัวอย่างเช่น การประกวดในเรื่องของการรักษาความสะอาดของห้องเรียน ถ้าหากว่ามีการแข่งขันการเกิดขึ้นก็จะทำให้เด็กเกิดการตื่นตัวและกันทำความสะอาดห้องเรียน เพราะทุกห้องต่างก็อยากได้รางวัล จึงทำให้ห้องเรียนแต่ละห้องสะอาด และเกิดบรรยากาศที่ดีต่อการเรียน ซึ่งจะส่งผลทำให้โรงเรียนดูสะอาดขึ้น ซึ่งจากการสอบถามสรุปได้ว่า ความคาดหวังทางสังคม ถ้าหากผ่านบรรทัดฐานทางสังคมของบุคคลแล้ว ก็จะมีผลทำให้นักเรียนปฏิบัติมากยิ่งขึ้น และมักจะแสดงออกมาทางพฤติกรรมเสมอ ๆ แต่ถ้าหากว่าไม่ได้ผ่านบรรทัดฐานทางสังคมแต่ถ้าหากว่ามี การนำเอาเรื่องของปัจจัยการเสริมแรงเข้าไปกระตุ้นแล้ว ก็จะมีผลทำให้นักเรียนเกิดความตั้งใจที่จะลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ และจากการทำวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กในวัยรุ่นแล้ว ส่วนมากจะพบว่า เด็กส่วนใหญ่มักจะยึดตัวเองเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจมากกว่าที่จะสนใจต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเอง และสาเหตุที่ข้อค้นพบข้อนี้ไม่ตรงกับแนวคิดของพีชเบียน อาจเนื่องมาจาก ลักษณะการเลี้ยงดูจากบิดามารดาของแต่ละครอบครัวที่ไม่เหมือนกัน ที่ส่งผลทำให้นักเกิด ความคิดและมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ สุนทรีย์ โคมิน และสนิท สมัครงการ (2522) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย พบว่า ค่าเฉลี่ย สัมพันธ์ของค่านิยมวิถีปฏิบัติของคนไทย ในหัวข้อ ความเป็นตัวของตัวเอง เป็นค่านิยมที่สำคัญที่สุดสำหรับคนไทยทั้งชายหญิง ไม่ว่าจะอยู่ตามในเมืองหรือตามชนบท และไม่ว่าจะอายุเท่าใด หรือแม้แต่อาชีพที่แตกต่างกัน ทั้งหมดนี้ล้วนต้องการความเป็นตัวของตัวเองเสมอ ทุกคนจะเชื่อมั่น ในความคิดของตัวเองเป็นหลัก เหมือนดังคำพูดที่ว่า ทำอะไรตามใจคือไทยแท้

6. สาขาวิชาที่เรียนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

(จากตารางหน้า 50) จะเห็นว่าสาขาการบัญชีและการตลาดมีทัศนคติที่ดีกว่าสาขาคอมพิวเตอร์ จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัยพบว่า ทางโรงเรียนได้จัดชมรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียน พัฒนาอาคารสถานที่ การรักษาความสะอาด รวมไปถึงการช่วยกันปลูกป่า ปลูกต้นไม้ และการรณรงค์เกี่ยวกับการประหยัดพลังงาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ พลังงานเชื้อเพลิง พลังงานไฟฟ้า และการช่วยกันประหยัดน้ำ ซึ่งมีจำนวนนักเรียน ที่ให้ความสนใจชมรมนี้อยู่จำนวนหนึ่งและส่วนมากจะเป็นนักเรียนสาขาวิชาการตลาดและบัญชี มากกว่าสาขาคอมพิวเตอร์ จากการสอบถามจากนักเรียนวิจัยจะเห็นว่าสาขาวิชาที่เรียนนั้นมีความสัมพันธ์กันกับทัศนคติ พบว่า สาเหตุที่นักเรียนสาขาการตลาดและบัญชีมีความสนใจในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนที่เรียนสาขาคอมพิวเตอร์นั้น มีสาเหตุมาจากสมาชิกในห้องเรียนบางคนมีความสนใจในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จึงนำเอาเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาเล่าให้เพื่อนนักเรียนด้วยกันฟัง และเกิดความสนใจ จึงชวนกันมาเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งต่างจากนักเรียนที่เรียนสาขาคอมพิวเตอร์ที่ส่วนใหญ่จะให้ความสนใจเกี่ยวกับ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากกว่าจึงรวมกลุ่มกันไปเข้าชมรมคอมพิวเตอร์กันเป็นส่วนใหญ่

7. ที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังทางสังคมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

อธิบายได้ว่า สาเหตุที่ที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังทางสังคมนั้น ส่วนใหญ่นักเรียนที่พักกับบิดามารดามีคะแนนในเรื่องนี้ดีกว่า อาจเป็นเพราะนักเรียนได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสมาชิกในครอบครัวมากกว่า โดยเฉพาะบิดามารดา (จากตารางหน้า 52) ซึ่งจากการซักถามจะพบว่าส่วนหนึ่งพ่อแม่ หรือสมาชิกในครอบครัวจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม และส่วนมากจะแนะนำให้สมาชิกในครอบครัวเห็นคุณค่า และรู้จักใช้พลังงานอยู่เสมอ ยกตัวอย่างเช่น การปิดไฟเมื่อไม่มีใครอยู่ในห้อง หรือในเรื่องของการคัดแยกขยะ ซึ่งไม่แตกต่างจากนักเรียนที่อยู่ตามหอพักมากนัก โดยเฉพาะนักเรียนที่พักอยู่ในหอพักของทางโรงเรียนส่วนมากทางหอพักจะมีกฎระเบียบที่วางไว้ ซึ่งนักเรียนจะต้องปฏิบัติตาม ไมเช่นนั้นจะถูกทำโทษ จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความร่วมมือและช่วยกันรักษาความสะอาดและช่วยกันประหยัดพลังงานไฟฟ้า

จากข้อค้นพบใหม่นี้จะเห็นได้ว่า ในการทำวิจัยกับนักเรียน ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นนี้จะพบว่า ส่วนใหญ่แล้วเด็กจะยึดเอาความคิดของตนเองเป็นหลัก มากกว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย ยิ่งเด็กมีบรรทัดฐานส่วนบุคคลมากขึ้นเท่าไร เด็กจะไม่ให้ความสนใจต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัวเองเลย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ ความรู้ ความเชื่อ หรือสิ่งที่สังคมคาดหวังไว้ ส่วนหนึ่งที่เด็กยึดเอาความคิดตัวเองเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจนั้น อาจเป็นเพราะว่าบางคนอาจจะได้รับมาจากประสบการณ์โดยตรงของตัวนักเรียนเอง จึงทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตัวเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะไปมีผลต่อการแสดงออกมาทางพฤติกรรมที่เด่นชัดมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. ควรจัดอบรมความรู้ทางสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ครู อาจารย์มีความรู้ที่ถูกต้องและทันต่อเหตุการณ์เป็นประจำ เพราะครู อาจารย์จะเป็นผู้ที่คอยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกและเกิดการปฏิบัติและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

2. ทางโรงเรียนควรริเริ่มโครงการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยกระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกเกี่ยวกับปัญหา

สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ง่ายต่อการเข้าร่วมของนักเรียนอย่างจริงจัง เช่น การรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาความสะอาด หรือการรณรงค์ในเรื่องของการใช้ไฟฟ้า โดยครู อาจารย์ให้การสนับสนุนและคอยให้คำปรึกษา

3. ควรเน้นให้นักเรียนทุกคน มีความตระหนักในเรื่องของความรับผิดชอบ เสียสละเวลาเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น โดยมีการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนกระบวนการในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

4. ผู้บริหารควรให้การสนับสนุน โดยการส่งเสริมขย่งให้รางวัลสำหรับแก่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดการตื่นตัวและมีการแข่งขัน โดยมีรางวัลเป็นของตอบแทน และในขณะเดียวกัน ผู้บริหารต้องคอยดูแลควบคุมอย่างใกล้ชิด รวมทั้งส่งเสริมทางด้านงบประมาณเพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษา ที่ต่างกันออกไป เช่น วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยเกษตรกรรม
2. ควรทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยทำการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่แตกต่างออกไป เช่น คะแนนเฉลี่ย ระดับการศึกษาของบิดามารดา และสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับงานทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อดูว่าตัวแปรเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือไม่